

SIGNALLINAN

NR 14 SVENSK DYKERIHISTORISK FÖRENING

Juni 2005

Pris 40 kr

Foto: Robert Graham

Stein Paulsen, Larkollen, visar en av sina många originalkartonger från sin dykerihistoriska samling. Se artikel sid 24.

Innehållsförteckning:

Dykarledaren våren 2005

Årsmöte 2005

En gång rik..... Finn Rideland porträtterar Victor Berge

En profil inom dykeriforskning har gått bort

A. L. Fahnehjelm, av Hans Bohlin

Ny hedersmedlem, Claes Lindemark

Nygammal bok: The Art of Living under water

SDHF i monter på båtmässan 2005

Flott utställning av dykerihistoria i Holland

Klockdykningsmöte i Bergen

Nordisk dykerihistorisk helg I Larkollen

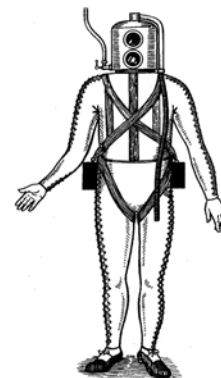
The 2:nd Kalymnos diving festival

Omslagsbild:

Under helgen 15 – 17 April ordnade Stein och Aud Paulsen ”Nordisk dykkehistorisk helg” i sitt gamla missionshus i Larkollen. Bilden visar Stein under ett av föredragen då han bland annat visade originalförpackningar med dykutrustning från firma Siebe Gorman. Läs och se mer i artikel i tidningen.

Styrelsen

Hans Örnbaden, ordförande	0732 503935
Steven Eriksson, vice ordförande	0703 743951
Bert Westenberg, föremålsansvarig	0708 147691
Lars Gustafsson, klubbmästare och kassör	0705 950536
Hans Bohlin, sekreterare	0704 753012
Thomas Brzokoupil, ledamot	0709 584131
Robert Hjalte, ledamot	0708 197351
Jaan Joandi, styrelsesuppleant	0733 653517
Nagamon Andersson, styrelsesuppleant	0705 407230

Hedersmedlemmar

Bertil Jung	1997
Bo Cassel,	1998 † 2004
Anders Muren,	1999 † 2001
Ingvar Elvström,	2000 † 2000
Bengt Börjesson,	2001
Claes Lindemark,	2005

Sponsormedlemmar:

Dyfo Systems, Onsala
GDA / H T T, Göteborg
Interspiro, Lidingö

Poseidon, Göteborg
Sjöhistoriska museet, Stockholm
Svenska Sportdykarförbundet
Viking Trelleborg AB, Ystad

SVENSK DYKERIHISTORISK FÖRENING, SDHF

Medlemsavgift 2005, 200 kr insättes på pg 4400251-7

Kontaktadress: c/o Lars Gustafsson, Ejdervägen 31, 141 72 Segeltorp

Organisationsnummer: 802422-8457

Redaktör och ansvarig utgivare för Signallinan och www.sdhf.se Hans Örnbaden

Glöm inte att anmäla Din e-postadress till info@sdhf.se om Du inte fick nyhetsbrev nr 4 i slutet av maj eller anmält e-post sedan dess.

Höstmöte 8:e oktober på Dyktankhuset under planering.

”Svenska miniubåtar”

Vik dagen och kvällen för ett spännande tema. Storleksmässigt handlar det om ubåtar från URF till Doppingen. Detaljerat program kommer senare. Har Du egna erfarenheter så hör av Dig till hans@ornhagen.se eller 0732 503935. Du kanske kan bidra till programmet.

Håll uppsikt på hemsidan www.sdhf.se

Dykarledaren våren 2005

En vår fylld av aktiviteter övergår nu snabbt i sommar och det är knappt så att man hinner med att njuta av all skir grönska innan den övergår i mörkare nyanser.

Några veckor efter årsmötet, som redovisas separat i detta nummer, for en liten grupp till ”Dykkehistorisk week-end” i Larkollen, söder om Oslo. Det var ett fantastiskt möte som illustrerade väl vad en entusiast kan åstadkomma. Mötet, som arrangerats av Stein Paulsen och hans hustru Aud, kommer att gå till historien som ett mycket bra möte och ribban höjs nu för varje ”Nordisk dykerihistorisk helg” som anordnas. Vi har stora förhoppningar att våra danska kollegor till nästa vår skall kunna visa oss de förnämliga samlingarna på Holmen i Köpenhamn.

Symposiet Humans in Submarines i samband med svenska ubåtsvapnets 100-årsfirande gav ett överskott varav SDHF nu fått 140 000 kronor att använda till förbättring av utställningsmöjligheterna vid Dyktankhuset. Pengarna förväntas räcka till en flyttning av ångpannan och en inredning av en utställningshall med direkt ingång från Dyktankhuset. I samband med byggnationerna planeras också en ”ny” entré vettande mot kajen så att det skall lättare att exponera verksamheten och skapa intresse för att besöka samlingarna.

Förutom sedvanligt deltagande i Skeppsholmsdagen är SDHF nu anmält för deltagande i Riksantikvarieämbetets arrangemang ”Kulturhusens dag” 11 sept. Jag hoppas att så många som möjligt kan delta och agera guider för besökare den dagen. För info se www.raa.se/

Något senare under hösten kommer man i Bergen, Norge att arrangera dykning med historiska, öppna klockor. Det finns planer på svenskt deltagande med en av de två repliker av von Treileben-klockor som idag finns i Sverige. Anmäl intresse för deltagande till info@sdhf.se

En angelägen uppgift för SDHF är att rädda den sista av de dykarbåtar marinen lät bygga för att stödja dykning med tung utrustning. Enligt förslag önskar man utrangera dykarbåten 1308 Unn under 2005 och mot bakgrund av tidigare skriftväxling i samband med skrotningen av systerfartyget 1309 för några år sedan så borde det finnas stora chanser att få överta dykarbåten.

Om vi till denna aktivitetslista lägger arrangerandet av ett höstmöte om miniubåtar 8 oktober så tror jag vi kan känna oss nöjda med 2005. Nu återstår bara att kavla upp ärmarna och sätta igång med arbetet. För dem som inte kan delta i arbetskvällarna så finns alltid möjligheten att lämna bilder och mindre eller större textbidrag till Signallinan. Hans Bohlins text om Fahnehjelm är ett exempel på bidrag från medlemmar.

Det är min förhoppning att detta nummer av Signallinan skall skänka er några tillfällen med angenäm läsning.

För uppdatering om vad som händer i föreningen ber jag er kontrollera hemsidan www.sdhf.se med jämna mellanrum. Det är både enklare och billigare att uppdatera hemsidan än att sända ut information per post till alla.

Med önskan om en skön sommar

Hans Örnham

Årsmöte 2005.

Lördagen 19 mars var det full aktivitet i Dyktankhuset. Årsmötet hade samlat ett 30-tal personer. Föredragshållare var Finn Rideland som kåserade om Viktor Berge, den svenske pärlfiskaren. Protokoll från årsmötet, styrelserapport för 2004 samt ekonomisk- och besöksredovisning rapporteras separat i detta nummer av Signallinan.

Av bilderna framgår att stämningen var god och att det var trångt. Vårt största problem, avsaknad av lämplig lokal att ställa ut alla föremål illustreras tydligt på bilderna. Trots att det är trångt och i några fall lite rörigt var det god stämning och vi hade så mycket att diskutera på plats i Dyktankhuset att vi nästan missade den efterföljande middagen på restaurang Amiralen.

Som vanligt var trappan en favoritplats under föredraget.

För alla som inte hade möjlighet att lyssna på föredraget har Finn Rideland sammanfattat sitt föredrag till en artikel som finns i detta nummer. Nagamon Andersson, till höger i bild, gratuleras till lotterivinst av kvällens föredragshållare Finn Rideland.

(Samtliga foto Hans Örnhagen)

Protokoll från årsmöte i Svensk Dykerihistorisk Förening, 2005-03-19

1. Årsmötet valde Hans Örnhagen som ordförande och Carl Wern som sekreterare för årsmötet.
 2. Årsmötet var enligt de församlade medlemmarna utlyst i tid.
 3. Nagamon Andersson och Sam Gungner valdes av årsmötet till att justera årsmötets protokoll jämte ordföranden och sekreteraren.
 4. Ordföranden berättade kort om styrelseberättelsen som finns att läsa på hemsidan. Problemet med att finna frivilliga för att hålla museet öppet kvarstår. Lars Gustafsson (klubbmästaren) föredrog den ekonomiska redovisningen. Investeringar bland annat i ett tält för entrén gav ett mindre underskott i årets ekonomi. Föreningens tillgångar är tillfredsställande.
 5. Revisorns berättelse behandlades och revisionen som var utförd enligt god revisionssed föranledde inga anmärkningar i styrelsens sätt att hantera ekonomin.
 6. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året.
 7. Lars Gustafsson (klubbmästare) föredrog ett förslag till inkomst och utgiftsstat för det kommande verksamhetsåret. Förslag från Carl Wern att lägga till en förväntad intäkt på 5000 SEK för DVD försäljningen av DVD skivan RB dagen 2004 accepterades.
 8. Inkomst och utgiftsstat fastställdes av årsmötet.
 9. Årsmötet fastställde medlemsavgiften till 200 SEK och minimibidraget för sponsormedlem till 1000 SEK.
 10. Årsmötet valde Hans Örnhagen till ordförande på två år.
 11. Årsmötet valde Hans Bohlin till sekreterare på två år.
 12. Årsmötet valde Robert Hjälte och Thomas Brzokoupil till styrelsemedlemmar på ett år.
 13. Årsmötet valde Jan Joandi och Nagamon Andersson till styrelsesuppleanter på ett år.
 14. Årsmötet omvalde Åke Johansson och Joakim Löfqvist till revisorer på två år.
 15. Årsmötet valde Claes Lindemark till revisorssuppleant på ett år.
 16. Årsmötet valde Peter Lögdberg och Lennart Kattel till valberedning på ett år.
 17. Inga skriftliga frågor eller motioner har inkommit till styrelsen. Claes Lindemark valdes av årsmötet in som hedersmedlem, efter förslag från styrelsen.
- 18 Övrig information
- a) Inbjudan till "Nordisk Dykkehistorisk helg" i Larkollen söder om Moss i Norge den 16-17 April 2005 presenterades. Mötet är öppet för alla medlemmar. Anmälan till Lars Gustafsson.
 - b) Styrelsen har ansökt om och beviljats organisationsnummer.
 - c) Förslag till dykerihistorisk föremålssamling i Byxelkrok presenterades
 - d) Jubileet "Ubåtsvapnet 100 år" har genererat ett ekonomiskt bidrag till föreningen. Tanken är att pengarna skall användas till att inreda en utställningshall i pannrummet.
 - e) En utställning under båtmässan har genomförts med lyckat resultat. Frågan om föreningen ska genomföra en utställning på båtmässan nästa år tas upp i höst. Frågan om möten på annan plats än i Stockholm behandlades av årsmötet. Det har visat sig svårt att finna frivillig som vill åta sig att arrangera årsmöte på annan plats i landet. Många av medlemmarna finns spridda över hela landet och föreningen kan kanske erbjuda sängplats i Stockholm. Styrelsen ska undersöka saken vidare. Ett förslag finns att årsmötet 2006 hålls i Göteborg.

Mötet avslutades av Hans Örnhagen, ordförande.

Carl E. Wern, Sekreterare

Hans Örnhagen, Ordförande

Nagamon Andersson, justerare

Sam Gungner, justerare

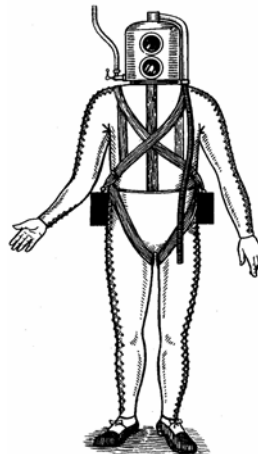
Styrelseberättelse för Svensk Dykerihistorisk Förening år 2004.

Styrelsen har under året bestått av:

Hans Örnhagen, ordförande
Steven Eriksson, vice ordförande
Bert Westenberg, föremålsansvarig
Lars Gustafsson, klubbmästare och kassör
Carl Wern, sekreterare
Thomas Brzokoupil, ledamot
Robert Hjalte, ledamot
Jaan Joandi, ledamot

Hedersmedlemmar:

Bertil Jung 1997
Bo Cassel, 1998 † 2004
Anders Muren, 1999 † 2001
Ingvar Elvström, 2000 † 2000
Bengt Börjesson, 2001

Aktivitetsredovisning

Föreningen bestod år 2004 av 286 registrerade medlemmar varav 102 betalat avgiften för 2004. Under året har vi haft 44 öppettid dagar och 10 specialvisningar förutom de specialarrangemang som redovisas separat.

För en mer detaljerad redovisning hänvisas till Klubbmästarens presentation i samband med årsmötet och senare nummer av Signallinan.

I början av året gick en av våra mest betydelsefulla medlemmar och tillika hedersmedlem, Bo Cassel bort. Bo Cassel var med och räddade Dyktankhuset 1979 och var vår sekreterare under de första 20 åren. För ytterligare detaljer om Bo Cassel se Signallinan nr 12.

Årsmöte avhölls 04-03-13 och höstmötet genomfördes som en föredragsafton 04-11-20 då vi tittade på film eftersom den planerade aktiviteten fick ställas in pga sjukdom.

En kopparplåt för att informera om Mårten Triewald och hans arbete med vetenskap och dykning i Stockholm på 1700-talet monterades i maj på gaveln av hans malmgård på Kungsholmen. Plåten, som bekostades av Statens Maritima Museer, utformades tvåspråkigt med HDS logo för att tacka för HDS arbete med att sprida kunskap om svenskt tidigt dykeri genom utgivningen av boken om Mårten Triewald.

Klubbmästare och ordförande deltog i HDS årsmöte i Hull, där The Nautiek Award mottogs. SDHF har fått detta prestigefyllda vandringspris för räddningen av Dyktankhuset och arbetet med att sprida kunskap om dykerihistoria. Priset finns att beskåda på Dyktankhuset under 2005. Vid denna middag presenterades också boken om Triewald där Bo Cassels och Lars Gustafssons bidrag speciellt omnämndes.

En plan för utnyttjandet av det tillbyggda ångpannehuset har presenterats för SMM. Planen bygger på förutsättningen att vi kan flytta ångpannan och att vi finner ekonomiska medel för att genomföra ändringen. Något definitivt besked har ännu inte erhållits från SMM.

Problemet att finna frivilliga som har möjlighet att ställa upp och hålla Tankhuset öppet förblir vårt största bekymmer. Olika typer av lösningar har provats, men ingen verkar fungera riktigt.

Styrelsemöten har hållits

2004-01-20, 2004-02-24 och 2004-10-14

Arbetskvällar

En liten trogen skara har samlats tredje tisdagen de flesta av årets månader. Renoveringsarbeten har ännu inte kommit igång riktigt.

Sista arbetskvällen 21/12 ägnade sekreterare och ordförande åt glögg och samkväm. Sekreteraren erhöll, som tack för årets arbete, ett ex av vår inofficiella bildkalender för 2005. Nästa gång hoppas vi det blir fler deltagare.

Specialvisningar och arrangemang för andra

Besök av Historical Diving Society

Delar av HDS styrelse besökte Stockholm och Dyktankhuset 17 - 19 maj som tidigare rapporterats i Signallinan. Under besöket monterades en minnesplåt på gaveln av Mårten Triewalds malmgård på Kungsholmen och lite av det finala arbetet inför tryckningen av boken om Triewald genomfördes. För ytterligare detaljer om besöket se Signallinan nr 12.

Öppethållande i samband med Ubåtsvapnets 100-årsjubileum.

Genom Claes Lindemarks försorg kunde Dyktankhuset hållas öppet dagligen mellan fredag 13/8 till söndag 22/8. Samtidigt pågick en utställning av ubåtsmodeller i ett av betong- skjulen. Gratis inträde under dagarna, vilket kan ses som "vår" present till 100-åringen, innebar mer än 1000 besökare, men inget klirr i kassan.

Visning av Dyktankhuset för delegater i "Humans in Submarines"

I samband med firandet av ubåtsvapnets 100-årsjubileum genomfördes en 3-dagars konferens om människor i ubåtar. Strax över 200 delegater från hela världen. Konferensmiddagen avnjöts på Vasamuseet och alla delegater intog drink före maten på Dyktankhuset. Under sakkunnig guidning av medlemmar från SDHF och brunnsmusik framförd av delar av flottans musikkår förevisades utstigningstank och föremål för delegaterna. Av döma av kommentarerna i konferenspauserna dagen efter så hade besöket på Dyktankhuset varit mycket uppskattat.

Dykerihistorisk dag (Skeppsholmsdagen) 2004-09-05

Enligt tradition genomfördes under Skeppsholmsdagen på och avklädning av tungdykare utanför Dyktankhuset. Verksamheten tilldrog sig intresse, men vi upplever inte att vårt arrangemang är en del i Skeppsholmsdagen trots att det finns "färjor" som förmedlar passagerare.

Rebreathermöte

Carl Wern, Åke Larsson och Lars Gustafsson ordnade 2004-09-11 för andra gången i rad ett möte för rebreatherentusiaster. Mötet samlade ett 40-tal personer som alla fick sitt lystmäte avseende gamla och nya rebreathers.

Dykhistorisk afton för Interspiro.

Vår klubbmästare genomförde 2004-11-02 en afton med dykhistoria och mat för ett 30-tal av Interspiros internationella säljare. Vid tillfället användes vårt nyköpta tält för första gången.

Övriga specialvisningar

2004-09-28 "Se Sth med Lotta" Hans Ö

2004-10-14 KTH dykarklubb Steven E

2004-11-05 Klass från Sofia skola Steven E

Signallinan

Under 2004 kom Signallinan ut med tre nummer. Ordföranden har tagit på sig redaktörskapet tills vi hittar någon som kan ta på sig arbetet. Det omfattande arbete som behövs för att hitta eller åstadkomma något som är värt att publicera är fortfarande vårt största bekymmer. Med fler bidrag i form av texter, tips och bilder i elektronisk form från medlemmarna blir det naturligtvis enklare.

Hemsidan

Hemsidan har fått en preliminär lösning i väntan på att någon kan ta på sig ansvaret att vara webbredaktör. Vårt "massmailsystem" har använts för två "nyhetsbrev" under året. Förhoppningen är att detta skall bli en mer använd rutin i framtiden. Vi saknar fortfarande e-postadress till många av

medlemmarna, vilket gör att vi även i fortsättningen måste behålla vanlig postgång för kallelser och för vår medlemstidning.

Maritima Skeppsholmen

Vi håller fortfarande kontakt med organisationen Maritima Skeppsholmen. Lennart Kattel och Lars Gustafsson har skött kontakterna. Evenemang i samarbete med Maritima Skeppsholmen var under året Skeppsholmsdagen i september.

Nya föremål och donationer

Under året har ”nya” föremål och böcker, både civila och militära deponerats vid och skänkts till Dyktankhuset. SDHF har också mottagit två donationer:
3377 SEK från Dr Valery Flok, Aberdeen
2500 SEK från Dykerientreprenörer i byggbranschen.

Böcker till försäljning

Under året har vi fått tillskott av böcker som vi kan sälja.
“The Art of Living under Water” Historical Diving Society ger ut en serie böcker om viktiga dykerihistoriska dokument. Som nummer fyra i denna serie presenterade man en bok om och av Mårten Triewald. Medarbetare vid produktion av boken har varit Lars Gustafsson och Bo Cassel. Priset är idag ej känt, men ett donationsexemplar finns på vårt bibliotek för beskådande.

Kontakter med andra dykerihistoriska föreningar.

Danmark

Vi har under året fått exemplar av deras medlemstidning

Norge

Lars Gustafsson deltog i Dykehistorisk Forenings årsmöte i mars 2004.

Italien

Vi har under året utbytt medlemstidningar.

England

Besök på Dyktankhuset av HDS styrelse i maj 2004. Se separat punkt.

Lars Gustafsson och Hans Örnhammar deltog i HDS årsmöte och konferens i Hull i oktober 2004.

Styrelsen vill här passa på att tacka alla som under året bidragit till att genomföra SDHF olika aktiviteter.

Med tack för förtroendet

Hans Örnhammar

För SDHF styrelse

Den av årsmötet godkända resultaträkningen för 2004.

RESULTATRÄKNING FÖR VERKSAMHETSÅRET 2004

INTÄKTER		KOSTNADER	
MEMLEMSAVGIFTER:		MÖTEN:	
-04	20 400,00 kr	MÖTEN	33 627,50 kr
		STYRELSEN	4 105,00 kr
		UTSKICK	4 191,00 kr
		ÖVRIGT	2 463,00 kr
TOTALT MEMLEMSAVGIFTER	20 400,00 kr	TOTALT MÖTEN	44 386,50 kr
ÖVRIGT:		ÖVRIGT:	
MÖTESINTÄKTER	28 860,00 kr	SIGNALLINAN	17 872,00 kr
ÖPPETHÅLLANDE	13 952,00 kr	Dyktankhuset/Skeppsholmen	4 511,00 kr
SPECIAL VISNING	9 120,00 kr	TELIA Telefon	2 013,00 kr
HJÄLMEN	972,50 kr	POSTGIRO Avg.	830,00 kr
LOTTERIET	3 040,00 kr	PORTO	2 568,00 kr
RB 2004 + DVD RB 04	9 850,00 kr	INTERNET	3 400,00 kr
SPONSRING FÖREDRAG H i S	3 377,25 kr	INVENTARIER	8 194,00 kr
BÖCKER	- kr	LOTTERI	1 838,00 kr
ÖVRIGT, ÖVERSKOTT, PANT mm	752,50 kr	ÖVRIGT	12 433,00 kr
TOTALT ÖVRIGT	69 924,25 kr	TOTALT ÖVRIGT:	53 659,00 kr
INTÄKTER TOTALT	90 324,25 kr	KOSTNADER TOTALT	98 045,50 kr
		ÅRETS RESULTAT	- 7 721,25 kr

INGÅENDE BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR:		SKULDER:	
INGÅENDE BALANS	39 939,62 kr	POSTGIRO	16 863,12 kr
		KASSA	22 576,50 kr
		ÖVRIGT	500,00 kr
		SUMMA	39 939,62 kr

UTGÅENDE BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR:		SKULDER:	
POSTGIRO	14 023,37 kr	UTGÅENDE BALANS	39 939,62 kr
KASSA	17 695,00 kr		
ÖVRIGT	500,00 kr		
		ÅRETS RESULTAT	- 7 721,25 kr
SUMMA	32 218,37 kr	SUMMA	32 218,37 kr

Stockholm 050220

Lars Gustafsson Klubbmästare

Besöksstatistik 2004

Tabellen visar besöksstatistiken för 2004. Här framgår att vi haft 1627 besökare. Av dessa kom 1133 dvs 70% under den vecka som ubåtsvapnet firade sitt 100-årsjubileum. Under ubåtsveckan skulle besöken vara gratis, vilket innebar att föreningens inkomster inte står i paritet med det stora besökarantalet. Det faktum att vi under en förlängd vecka kunde ha i snitt nära 100 besökare per dag visar tydligt att det finns ett intresse för det vi kan visa upp om vi bara kunde hålla öppet regelbundet och dessutom annonsera om vår existens.

DATUM	VUX	STUD/VPL	BARN 7-16	BARN 0-7	FRIBES	Sth KORT	GRUPP	TOTALT	ÖPPET
040313							18	18	1
040317							24	24	1
040321	8		2	3		6		19	1
040404	5		1					6	1
040417	9							9	1
040426							7	7	1
040514							20	20	1
040515	9							9	1
040516	0							0	1
040519							15	15	1
040528	11	9			2			22	1
040529	26	11			3			40	1
040530	37	3	4	6				50	1
040606	0							0	1
040613	5		1					6	1
040619	2					2		4	1
040703	12		1	2		7		22	1
040704	3		2			3		8	1
040710	9	2		2		8		21	1
040711						1		1	1
040731	10	4	2	1				17	1
040801	4					2		6	1
040807	6			2				8	1
040808					1	4		5	1
040813	26	13	12	5	10			66	1
040814	26	6	6	6	11	2		57	1
040815	28	2	8	5	3	1		47	1
040816	21	6	7	7	10	2		53	1
040817	22	10	8	9	3	8		60	1
040818	21	6	1	1	4	1		34	1
040819	13	3	6		6			28	1
040819							225	225	1
040820	50	60	18	10				138	1
040821	65	97	20	13				195	1
040822	70		36	10	65	49		230	1
040828	7		3			6		16	1
040829	9			3	1	2		15	1
040905	4			2	5			11	1
040911							30	30	1
040923							13	13	1
040928							15	15	1
041014					20			20	1
041102							23	23	1
041120							14	14	1
TOTALT	518	232	138	87	144	104	404	1627	44
ANTAL									

TOTALT								
ANTAL	PERS.	1223	I GRUPPER	404	ÖPPET ANTAL			44
					DAGAR			

EN GÅNG RIK OCH BERÖMD - IDAG SÅ GOTT SOM GLÖMD

Av Finn Rideland, Kilafors

Som tioåring fick författaren och journalisten Finn Rideland Pojkarnas Julbok i julklapp. Det var en förkortad version av Victor Berges bok "Pärlfiskaren". Finn blev som förhäxad av alla de äventyr som radades upp. År 1954 utkom Berges andra bok, "Faran är mitt liv". Båda böckerna är översatta till flera språk. Finn Rideland träffade Victor Berge första gången i Stockholm 1958. Han har också producerat en videodokumentär om detta unika människoöde, med material bl a från ett tiotal söderhavsöar. Här följer ett utdrag av det föredrag som Finn Rideland höll på Dyktankhuset i samband med höstmötet 2004.

*

Laguner och havsdjup i Söderhavets övärld blev hans arbetsplats. Pärlor blev hans liv. Andra världskriget berövade honom allt – utom hoppet. Då hade han för länge sedan glömt sitt modersmål.

Pärlfiskaren Victor Berge föddes i Bollnäs år 1891 och dog i Stockholmförorten Bandhagen 1974. Han var son till en mästartegarvare som med tiden flyttade till Ockelbo i Gästrikland. I slutet av 1920-talet utkom han med sin bok Pearl Diver - på engelska. Först något år senare utkom den svenska översättningen, Pärlfiskaren, och år 1942 en förkortad version som "Pojkarnas julbok" i Åhlén & Åkerlunds julutbud. Jag fick den som julklapp och blev som helt förhäxad. Boken har kommit att betyda oerhört mycket för mig, även långt fram i vuxen ålder.

Barndomsåren

I femårsåldern förlorade Victor sin mor. Fadern flyttade då med sina barn och sin rörelse till Ockelbo. På det hela taget förefaller det som att Victors tidiga barndom var tämligen ljus. Omsider gifte fadern om sig med en kvinna som var både vänlig och harmonisk. Garverirörelsen gick bra och pengar strömmade in. Garvare Berge köpte hudarna av bönder i Hälsingland och Gästrikland.

Under mina samtal med Victor Berge på hans ålders höst berättade han ofta om barndomsåren i Bollnäs och Ockelbo.

- Det var bara ytterst sällan som vi såg hudar från större vilt, påpekade han. Det fanns inte många älgar i våra skogar på den tiden och rådjur var också en sällsynthet. De skinn av vilt som vi fick in var för det mesta från smådjur och en och annan räv. Far tyckte egentligen inte om att ta emot sådant småplock, men han sade aldrig nej till någon jägare. I sina affärer med bybor i övrigt bad han ofta att få bark i betalning i stället för pengar. I garveriet hade vi nämligen stort behov av bark. Det var något som lille Victor kunde tjäna en liten slant på genom att skära skårar i den breddes ut för att få ligga öppet och soltorka. Därefter skulle barken ned i tunnor med lut i.

- Jag fick två öre för varje tunna och var mycket glad för det. För dessa pengar kunde jag köpa fiskegrejor. Fiska – det var något som jag älskade.

I sin första bok berättar Victor att hans barndom egentligen var trist och enformigt. Han kände sig avstängd från resten av världen och saknade sin far som ofta var ute på resor till olika marknader. Han berättade aldrig för barnen om de platser han besökte, en förtegenhet som gjorde att Victors nyfikenhet bara växte.

Ännu mer nyfiken på omvärlden blev Victor när hans familj en dag fick besök av en mycket mörkhyad man, en gårdfarihandlare. Denne brukade slå sig ned en stund och sjunga sånger från

USA:s sydstater. Detta på en blandning av svenska och engelska, något som ökade på Victors längtan ut i världen.

En dag dog hans styvmor efter en kort tids sjukdom och ett år senare gick hans far ur tiden. Barnen, utom Victor, placerades ut bland släktingar i Bollnäs. Victor hamnade hos byslaktaren i Ockelbo, en miljö som han inte trivdes i.

Längtan ut

Victor Berge hade knappt kommit in i tonåren när han efter idel sorger och bedrövelser kunde återförenas med sina syskon och övrig släkt i Bollnäs. En svåger till honom hade utsetts till hans förmyndare. De två kom inte överens och Victor tjatade och ville ut till sjöss. Men det blev alltid nej. Till slut beslöt han sig för att rymma och lyckades även få ett par kamrater med sig.

Pojkarnas avsikt var att ta sig till Norge för att där söka hyra på ett fartyg. Men komna ett stycke in i Dalarna började hans båda kamrater att längta hem. Deras sista pengar räckte till tågbiljetter tillbaka. Men de ändrade sig och fortsatte till Söderhamn. Där togs de av polisen eftersom de liknade riktiga lösdrivare. De hade ju varit på rymmen att par veckor och nu skickades de tillbaka till Bollnäs.

Victor bodde hos sin åldrige morfar. Denne tog inte så allvarligt på rymningen. Värre var det med svågern, förmyndaren. Så här berättade Victor för mig en gång:

- Jag var grymt besviken på de vuxna. Detta förändrade mig på något sätt. Jag kunde inte komma ifrån tanken på att jag inte hörde hemma i dessa förhållanden. Mina släktingar hade sålt min lilla roddbåt i Ockelbo i samband med att mitt föräldrahem där auktionerades bort. De hade lämnat mig bland vilt främmande människor, min förmyndare var sträng och benägen att tro det värsta om mig. De flesta vuxna i min omgivning ville bestämma över mig. Hur skulle jag någonsin kunna finna mig tillrätta i en tillvaro som styrdes av dem? I mitt unga liv på den tiden fanns ingen plats för några släktband.

Ynglingen Victor Berge fick till slut sin svågers och förmyndares medgivande att gå till sjöss. Därmed dröjde det inte länge förrän han packade och sade adjö till slakten och bygden.

Det nya livet

Victor Berges sjömansbana började på en vedskuta i trafik mellan Söderhamn och Stockholm. Men snart blev det längre resor. Under ett par års tid seglade han ”för om masten” och hamnade till slut på en båt som visade sig vara ett riktigt ”helvetesskepp”. I en sydafrikansk hamn rymde han tillsammans med fem andra besättningsmän. Då hade han ännu inte fyllt 20 år. Efter någon vecka iland fick han arbete på en engelsk fullriggare med destination Bunbury i västra Australien. Där drev nyfikenheten honom till att rymma än en gång. I sin bok Pärlfiskaren berättar han att ”nu hade jag nästan fått mani på att rymma, någon gång måste bli den sista”.

Efter ytterligare några äventyr och irrfärder träffade Victor en kines vid namn Chung Ko, ägare till ett litet segelfartyg – en pärlfiskeloggert. Besättningen utgjordes av en handfull unga polynesier.

- Det var som att träda in i ett nytt liv när jag fick jobb på loggerten och accepterades i gänget, berättade Victor för mig.

Första världskrigets utbrott låg ännu något år fram i tiden. Det var alltså långt före fridykarutrustningens tid och pojarna dök nakna i sökandet efter pärlmusslor på havsbotten. Kinesen Chung Ko hade tränat sin besättning och nu lärde han upp unge Victor att dyka och söka på samma sätt. Pärlfisket gick bra och alla ombord fick vara med och dela på inkomsterna. För det mesta såldes pärlorna i Hongkong.

Efter ett par års flackande och fiskande skildes Victors och Chung Kos vägar. Det var en tid fylld av faror, inte minst i havsdjupens tysta och hemlighetsfulla värld men också bland vildsinta människor på bland annat Salomonöarna och Vanuatu (Nya Hebriderna). I båda sina böcker berättar han om möten med haj och andra respektingivande "monster". Redan i unga år blev han en rik man och omsider fann han sig en hustru i Nya Zeeland. Han blev pappa och ville därmed finna en tryggare tillvaro för sig och sin familj.

Åter till Sydafrika

Snart förvärvade Victor Berge ett stort landområde och en mängd boskap i provinsen Transvaal. Men han trivdes inte. De vitas sätt att behandla den svarta befolkningen fyllde honom med olust.

Nu rasade första världskriget för fullt och Victor uppmanades av myndigheterna att registrera sig som utlänning. Han hade ingen giltig svensk identitetshandling och måste därför bege sig till svenska konsulatet i Kapstaden. Där visade det sig att Victor inte längre talade svenska! Konsuln trodde inte på hans uppgifter.

Plötsligt kom ett barndomsminne till undsättning. Victor mindes bönen "Gud som haver barnen kär..." På sin gamla hälsingedialekt läste han bönen, sakta ord för ord. Konsuln satt som förstummad och utbrast till slut:

- Jag måste tro er. Ni är svensk. Ni kommer från norra Sverige. Ni ska få era handlingar!

Det gick en tid och paret Berge bestämde sig för att återvända till Söderhavsområdet. Lejon och elefanter hade börjat göra livet surt för både folk och kreatur på farmen i Transvaal. Nästa "station" blev därför ön Tahiti i Franska Polynesien.

Framgång och motgång

På 1920-talet hade Victor Berge påbörjat utvecklingen av fridykarutrustning (scuba) och ägnat mycken möda åt förbättring av några tidiga typer av undervattensfarkost i samarbete med amerikanska marinen. År 1926 besökte han Stockholm. Svenska försvaret var intresserat av hans idéer men saknade resurser.

Under mellankrigsåren i övrigt ägnade sig Victor mest åt just pärlfiske. I slutet av 1920-talet träffade han den amerikanske journalisten H W Lanier, med vars hjälp han kunde skriva boken Pearl Diver, det vill säga Pärlfiskaren. Då hade han ännu inte fyllt 40.

I mitten av 1930-talet hade han byggt upp en hel pärlfiskeflotta. Han betraktades då som skeppsredare. Men så utbröt andra världskriget. Han befann sig i dåvarande Nederländska

Indien (idag Indonesien) med hela sin pärlfiskeflotta. Samtliga fartyg sänktes av den nederländska marinen för att inte falla i japanernas händer.

Den japanska militären tog inte Victor Berges uppgifter om svensk nationalitet på allvar. Han hade glömt sitt svenska modersmål och dessutom hade i övärlden där borta kallats ”Tuan America”. Herr Amerika. Trots all möjlig hjälp från Sveriges generalkonsul och representanter för svenska näringslivet på Java arresterades han i februari 1942 av Kempei-Tai, japanernas motsvarighet till tyskarnas Gestapo. Han förblev deras fånge under mer än tre år, fram till krigsslutet i denna del av världen i augusti 1945.

Hans familj var skingrad. Hans pärlfiskeflotta hade sänkts. Hunger, törst och misshandel var vad han fick leva med månad efter månad under åren i japanernas våld.

Vännen Victor

Ofta när vi var tillsammans berättade Victor Berge för mig om en dröm som han haft under fångenskapen. Den polynesiska guden Taangaroa hade en gång stuckit upp sitt huvud bland vågorna på havet och talat om för honom, att han skulle överleva all världens ondska. Han skulle uppnå en ålder av 96 år. Jag kunde bara lyssna till alltsammans och nicka instämmande. Hur många brev till nederländska regeringen och till drottning Juliana som jag hjälpte honom att skriva – det minns jag inte.

Victor krävde ersättning för sin sänkta fiskeflotta. I 1942 års penningvärde talades det om värden för närmare en halv miljon amerikanska dollars. En gång fick vi svar. Det var i mitten av 1960-talet när vi kallades till Konungariket Nederländernas ambassad på Götgatan i Stockholm. Men Victor orkade inte följa med. Jag fick ensam bege mig dit. Under ett tjugu minuter långt samtal informerades jag om att herr Berge redan fått en summa motsvarande cirka 30 000 svenska kronor i skadestånd, detta flera år tidigare. Landet hade många tusen krav riktade mot sig efter sin tid som kolonialmakt i Sydostasien. Det gick inte att tillfredsställa alla fullt ut.

Jag berättade aldrig denna sanning för Victor. Jag ville inte utplåna hans sista strimma av hopp. Jag sade endast till honom att fortsätta kampen. Vi talade för det mesta engelska med varandra eftersom hans svenska var så dålig. Ibland undrade jag om han inte drogs med någon hjärnskada. Kanske just en sådan inträffat under någon av hans nakendykningar redan i unga år. Det gällde ju att utan syrgasmask hålla sig under vatten långa stunder i sökandet efter pärlmusslor på havets botten. Kanske detta förklarar hur det kunde komma sig att han i ett så tidigt skede i sitt liv så fullständigt glömde bort sitt ursprungliga modersmål.

Som person var Victor Berge Mycket dominant och hans utstrålning kunde ibland kännas bedövande. Han hade häftigt humör och brusade lätt upp. Men som genom ett trollslag kunde lugnet lägga sig över honom igen. Han var varken rik eller fattig när han dog. Han hade något utländskt sparkonto och ett par svenska bankböcker med omkring 30 000 kronor i behållning, sammanlagt. Några släktingar här i Sverige talade han aldrig om. Jag kan inte minnas att han nämnde något om kontakter med sina tre barn på olika håll i världen.

Finn Rideland, 2004 05 19-20

#

En profil inom dykeriforskning har gått bort

Laborator John Adolfson, Huddinge har avlidit, 12/1 2005, 84 år gammal.

Efter skolgång i Boliden tog John Adolfson värvning i flottan och utbildades i sjukvård. Han blev under hela sin verksamma tid försvaret trogen efter att han 1940 blivit sjukvårdskonstapel. Som furir kom han senare att utbildas till tungdykare. Som underofficer i svenska flottan med stationering i Göteborg utnyttjade John kvällstiden till studier vid Göteborgs kvällsgymnasium för vuxna, vilket senare följdes upp med en fil. kand. i psykologi, pedagogik och sociologi.

Erfarenheterna från dykeri på stort djup med kväveberusning och mental påverkan blev avgörande för val av inriktning då kunskapshungern ledde John vidare in doktorandarbete efter genomgången fil. lic. 1964. Arbetet som ledde till doktorsavhandlingen "Human performance and behaviour in hyperbaric environments" 1967 gjordes tillsammans med professor Carl Magnus Hesser vid Flyg och navalmedicinska laboratoriet, Karolinska Institutet, med ekonomiskt stöd från Försvarsmedicinska forskningsdelegationen. Ytterligare vetenskapliga arbeten om människan som dykare ledde till en docentur samma år. John, liksom många andra framgångsrika svenska forskare, tillbringade ett år i USA, i detta fall Naval Medical Research Institute i Bethesda, Maryland. Här kom John att arbeta med T.E. Berghage. De båda publicerade 1974 boken "Perception and performance under water." John var med vid bildandet av avdelningen för humanvetenskap vid Försvarets forskningsanstalt 1974 och kom att bli en ledande forskarprofil vid FOA 58, Navalmedicin när man 1979 flyttade in i nya lokaler vid Marinens nybyggda Dykericentrum vid Hårsfjärden. Tillsammans med forskningschefen Anders Muren och kollegor bedrev John här forskning om balans och termoreglering under dykning fram till sin pensionering 1987.

Förutom en hel rad vetenskapliga artiklar medverkade John Adolfson vid produktion av film för dokumentation och undervisning rörande bland annat djupberusning.

Efter flytten från Göteborg till Stockholm på 60-talet blev John en aktiv medlem i Huddingekretsen av Rotary 1973.

Den tid som blev kvar efter att forskning och Rotary fått sitt ägnade John åt historia och då framför allt militärhistoria och andra världskriget. Nog så förklarligt mot bakgrund av det faktum att John själv, som tungdykare tog aktiv del i en av de händelser där kriget blev påtagligt för svenskar nämligen bärgningen av den utanför Göteborg sänkta tyska ubåten U 3503.

Vi minns John som en lågmäld men envis forskare som målmedvetet genomförde sina projekt och förverkligade många av sina drömmar.

Hans Örnhagen,
f.d. forskningschef FOI

Carl Magnus Hesser,
Prof emeritus Karolinska Institutet

A. L. FAHNEHJELM,
Lieuten.-Mekanikus.

A. L. Fahnehjelm

1807-07-28 - 1872-12-24

En förgrundsfigur inom det svenska dykeriet är Anton Ludwig Fahnehjelm, han var född och uppväxt i Stockholm, han blev faderlös vid bara 9 års ålder. Efter småskolan, elev vid gymnasiet i staden och fortsatta studier i Uppsala till en början med inriktning på bergsexamen, men p.g.a en ögonsjukdom ändrade han sina planer och avlade kameralexamen vårterminen 1827.

Därefter sökte han sig till det militära, nämligen flottans sjöartillerikår vid nyåret 1828. Han fortsatte studier i högre matematik, fysik och mekanik och han började uppmärksammas som uppfinnare. År 1833 demonstrerade han självantändande sjöminor efter egen konstruktion inför kronprins Oscar m.fl. Om somrarna tog Anton anställning som maskinofficer på kronoångbåtar, medan han på vintrarna arbetade som elev vid Motala mekaniska verkstad. Under en resa med "Odin" till London 1836 höll Anton på att få plikta med sitt liv då han under stora strapatser lyckades gå in en pannmurskran i ångpannans botten, som inte monterats i samband med översyn. På återresan från England hade ångaren oturen att förlisa vid Jyllands kust, under bärgningsförsöken väcktes tanken hos Anton på en dykningsapparat.

Han sökte sig till flottans mekaniska kår i Stockholm för att undvika förflyttning till Karlskrona. På detta sätt kom hans väg att korsas med en annan uppfinnare nämligen Immanuel Nobels.

Immanuel Nobel (1801-1872), bördig från Gävle, och sedan 15 år verksam som lärare, arkitekt och fabrikör. Vid denna tid, sommaren 1836, hade han ett företag kallat "Kautshuckfabriken" där han arbetade med produkter av detta nya material. Uvecklingen gällde vattentäta tyger samt dito ränslar för soldater i fält. Dessa ränslar kom senare att bli Immanuels entrébiljett till Rysk försvarsindustri efter ankomsten till S:t Petersburg två år senare. Man kan föreställa sig hur dessa herrar arbetade med att utveckla Antons dykarklädning och Immanuels vattentäta tyger, vilka båda senare kom att patenteras. Det är för närvarande inte känt för oss hur ALFs sjömina från 1833 såg ut, men man kan väl anta att även detta ämne diskuterades dessa båda herrar emellan. Det kan finnas en koppling till Immanuels "stationära stötminor" som han tillverkade i Ryssland 3 år senare.

Immanuel hade vid denna tid något "knackig ekonomi" efter en konkurs 1833 och en eldsvåda, som ställde honom och familjen på bar backe, han fick bo hos släkten och bedriva verksamheten genom ombud för att undvika gäldstugan och arga fordringsägare. Det var länge oklart för eftervärlden (och fordringsägarna) hur Kautschuckfabriken drevs under mitten av 1830 talet. Bl.a. togs patent på elastiska vattentäta tyger i Immanuels, då sexåriga son Roberts Hjällmar Nobell's namn. Detta var dåtidens "hi-tech" ingen annan i landet hade denna teknik som Immanuel troligen snappat upp under resor i Tyskland. Troligtvis importerades råvaran igenom kontakter i Europa. Vid denna tid, 1836, hade ingen ännu tillverkat någon dykardräkt av kautsuck. Dessa omnämns tidigast vid industriutställningen i Paris 1855, eller möjligen vid den tidigare världsutställning i London 1851, där Anton Ludvig var närvarande i egenskap av ledare för en grupp svenska företagare och hantverkare.

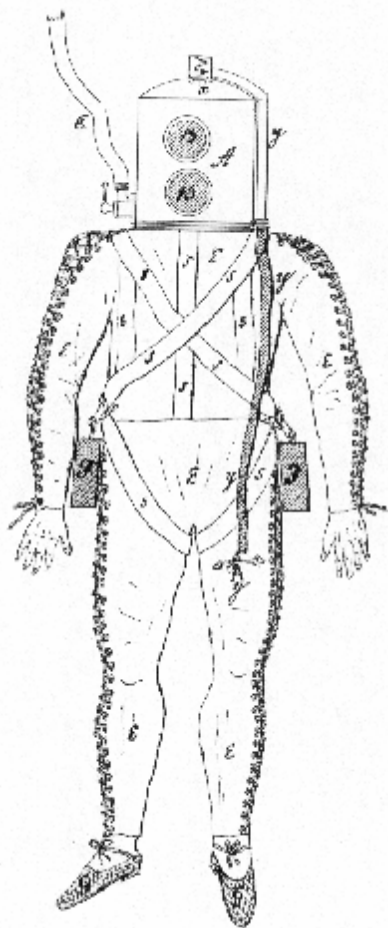
I December 1837 då Immanuel hals över huvud tvingades lämna landet p.g.a ilska fordringsägare flyttade han till Åbo. Han fortsatte att göra reklam för och sälja kautshuckprodukter även under sitt år i Finland (som vid denna tid löd under Ryssland). Påföljande år flyttade Immanuel till St Petersburg i Ryssland där även hans familj anslöt, efter några trevande försök inom verkstadsbranschen kom så Immanuel att få framgång med "överste Ogarevs och herr Nobells privilegierade hjulfabrik" under många år var detta företag verksamt inom upprustningen av Rysslands krigsmakt. Genom kontakter från ränselprojektet inbjöds Immanuel övervara en middag i S:t Petersburg (hos furst Alexandr Mensjikov). Där kom han att samtala med högt uppsatta Ryska militärer. På så vis kom man att börja med tillverkning av sjöminor. Dessa användes vid försvaret av Kronstads fästning i Finska viken under Englands och Lord Napiers flottas enträgna attacker under Krimkriget 1854.

Företaget gick lysande under många år, varför Immanuel kunde betala lejonparten av sina skulder i Sverige(de kvarvarande reglerade Alfred efter faderns död), men 1859 vände lyckan och bolaget gick i konkurs. De två äldsta sönerna Robert och Ludwig stannade i Ryssland. De skötte avvecklingen av fabriken och arrenderade även en annan fabrik under en tid. Man kom så småningom att bilda Naftaproduktionsbolaget, medan pappa Immanuel, Alfred och yngsta sonen Emanuel återvände till Stockholm där man kom att syssla med sprängmedelstillverkning i det nybildade Nitroglycerinaktiebolaget. Resten är som man brukar uttrycka sig "historia" och en ganska välkänd sådan dessutom.

Om Anton Ludvig Fahnehjelm kan man läsa att "*Han övertog och utvidgade den i Stockholm av I. Nobel anlagda kautschuckfabriken*". I slutet av 1837 blev han den drivande kraften i kautshuckfabriken. Han gjorde affärer med allehanda produkter av detta gummi. Det finns en priskurant bevarad från en senare period (1843) som väl beskriver utbudet av produkter samt även knyter ALFs namn till nämnda fabrik. De vetgiriga, till vilka vi väl räknar oss, noterar att

denna priskurant är tryckt hos L. J. Hierta 1843, en annan mycket progressiv person som kom att låta höra tala om sig under de kommande åren.

Anton utvecklade vidare sin dykarklädnings och utförde dykeriförsök. Han fick patent den 10

September 1839 på sin dykeriapparat, på en period av 6 år. Detta var samma år som Siebe patenterade sin dykapparat i England. Enligt ALFs ansökan så är grunden till hans patent ”en på utrikes ort uppfunnen dykeriapparat” man kan undra vilka influenser som Anton fick under sin vistelse i London sommaren 1836 och vilka ”inputs” han kan ha fått fram till tiden för patentet 1839. (Deane No2 1836 ,George Edwards 1837, Siebe 1839) Dessa dök i London vid de kajer som svenskarna besökte sommaren 1836. De tekniska detaljerna kan man reflektera över, och om man granskar bilder från olika källor patentritning, Cassel och SDHFs logo så kan man notera att de är lika, förutom runt dräkttätningen och skorna, samt att proportionerna är olika disponerade. Dessa skillnader är minimala och rör sig troligen om uppsnyggning för att göra dom mer presentabla i samband med trycket.

Patentritning 1839

Vad gäller utrönande av funktionen, så får vi nog hålla oss till patentritningen. Denna avbildar det första prototypen. Hur slutprodukten blev vet vi inte mycket om ännu, men att den utvecklades vidare är helt klart. Man noterar likheterna runt dräkttätningen med främst Deane No2, tillverkad av Siebe i London 1836. Vad man saknar är dock en beskrivning av något som liknar

en bröstplåt eller fogning mellan dräkt / bröstplåt och hjälm. Även om man ser den troliga skarven, så beskrivs den ej i handlingarna. Vi noterar slangen som användes för att ventilerade hjälmen. En enkel lösning som man säkert utvecklade i olika steg. Skorna ser väl lite väl nätta ut, men utvecklades säkert snabbt till något mera ändamålsenligt.

Under 1840 företog Anton Ludvig en studieresa utomlands.

År 1841 påbörjades upprensningen av Kodjupet vid Vaxholm med undervattensarbeten innefattande bergsprängning under vatten till 17 fots djup. Tekniken som användes var ny den kom senare att beskrivas i en patentansökan som inlämnades till Kommerskollegium i juni 1852. Den bestod av elektrisk antändning av krutladdningar i serie (se nedan) . Upprensningen pågick i några år och kostade sammanlagt 46 466 riksdaler och 21 shilling.

Samma år, 1841 gjordes dykningar vid grundet Nyckeln i Kalmarsund

Åren 1842-43 genomfördes dykföreläsningar vid Skeppsholmen i Stockholm, där han bland annat stekte omelett och trollade fram kanariefåglar under ytan.

Det finns noteringar om åtskilliga dykningar b.l.a i Toverum och Stockholms ström. Det berättas också om att Fahnehjelm, vid Ridderholmen nedanför Norsteds tryckeri, förevisat sin utrustning för storamiralen Kronprins Oscar.

År 1845 var det dags för ytterligare en dykeriapparat av en enklare typ utan dräkt för bottenundersökningar på fartyg. Då detta kunde bli något kylslaget vid dykningar vintertid så påtalar ALF att han konstruerat en kautschukbeklädnad. Iklädd denna så kan ”dykaren kvarstanna under vattnet huru länge som åstundas”. Som kuriosas kan nämnas att dåtida torrdräkt kostade 133 Rdr 16 skilling banco. Denna apparat inköptes av Förvaltningen för sjöärendena. I vart fall så skrevs ett kontrakt mellan partena. (enl. Cassel 1967)

1846 befordrades ALF till kapten samma år blev han ingenjör för anläggnings arbetena i Stockholm som utfördes av Flottans tekniska corpse. Han arbetade med uppmätningar och kartering. Det handlade mycket om avvägning och kartframställning på elektrogalvanisk väg. ALF var en flitig kartritare. Det finns åtskilliga av hans avvägnings-kartor bevarade till eftervärlden. År 1850 for ALF utomlands för att studera telegraf teknik.

I juni 1852, tillsammans med en kolega inom corpsen löjtnanten J E Lundquist, sökte och fick Anton patent på galvanisk antändning av sprängladdningar på elektrisk väg med ett galvaniskt batteri.

I augusti 1853 utsågs ALF till chef för elektriska telegrafbyrån i Stockholm efter att ha ansvarat för anläggningen av försökslinjen mellan huvudstaden och Uppsala. Under den tid som följde var han sysselsatt med att anlägga nya linjer mellan många betydande orter inom riket. Han utförde alla sorters arbeten från att utveckla telegrafiapparater till att lägga ner sjökabel för elektriska telegrafer till Danmark. År 1855 återfanns ALF som chef för byggandet av linjen Uppsala - Gävle.

Efter enastående insatser inom den svenska elektriska telegrafin befordrades ALF till major. Han är en av 3 personer i ledningen av telegrafiverket vid denna tid. Han omnämns endast sporadiskt på ett ställe på telemuseets hemsida trots att han gjorde 80% av det operativa arbetet under de två decennier som han kom att vara verksam. Han utnämndes 1857 till intendent och avgick med pension 1872.

Under hela sitt liv var Anton stor vän av folkbildning , utveckling och framåtskridande. Han var en flitig föredragshållare i bildningscirkeln i Stockholm. Han var för utnyttjandet av kvinnor inom yrkena och anses starkt ha bidragit till att kvinnor fick tillträde till arbeten inom telegrafväsendet.

Fattigvård, skolungdomens vapenövningar samt hantverks- och slöjdföreningar sysselsatte honom också och han var även politiskt verksam inom stadsfullmäktige i Stockholm. ALF hade ”Ett glatt sinne, ett varmt hjärta, en oförtröttad arbetshåg” livet igenom enl. Wiselgren, som författade hans biografi.

Avslutningsvis kan vi konstatera att Anton Ludwig Fahnehjelm var den person i Sverige som genom försynen och sitt snille kom att snappa upp nymodigheter och förverkliga sina idéer och influenser till ett dyksystem, som han själv och andra använde under många år och som satte sin prägel på den fortsatta dykindustin i Stockholm. Så känner vi denna man, som var den förste namngivne tungdykaren i landet, och tillika dykeriapparatsfabrikör.

Hans Bohlin

#

Ny Hedersmedlem

Dr Claes Lindemark är välkänd för de flesta medlemmar genom aktivt deltagande i våra möten. Meritlistan är lång inom SDHF. Claes är författare till boken Dyktankhuset på Djurgården. Aktiv vid utarbetandet av våra stadgar och en av dem som har de flesta öppettiderna på Dyktankhuset i sin meritlista.

Claes har varit marinläkare sedan 1958 och blev chef för Marinens medicinska undersökningscentrum, dagligt kallad MUC i Karlskrona 1965. Efter pensioneringen 1989 fortsatte Claes som distriktsläkare i olika distrikt runt Karlskrona i drygt 15 år. Under denna tid hann Claes också med att vara fartygsläkare på kryssningsfartyg i Antarktis, något som skiljde sig från de tidigare 13 kommenderingarna på svenska marina fartyg.

När vi nu välkomnar Claes som hedersmedlem vill vi också passa på att tacka hustru Kerstin som vid flera tillfällen hjälpt Claes med öppethållandet i Dyktankhuset.

#

Professor emeritus Carl Magnus Hesser 85 år.

Svensk dykerihistorisk förening vill gratulera Professor emeritus Carl Magnus Hesser som fyllt 85 år.

I början av sin aktiva tid på Karolinska Institutet i Stockholm byggde professor Hesser på 1950-talet upp en institution för omgivningsmedicin med över- och undertryckskammare samt en centrifug för flygmedicinska experiment som fortfarande gör tjänst för vetenskapen. Som marinläkare och forskare har professor Hesser även tjänstgjort vid flera tillfällen vid Dyktankhuset.

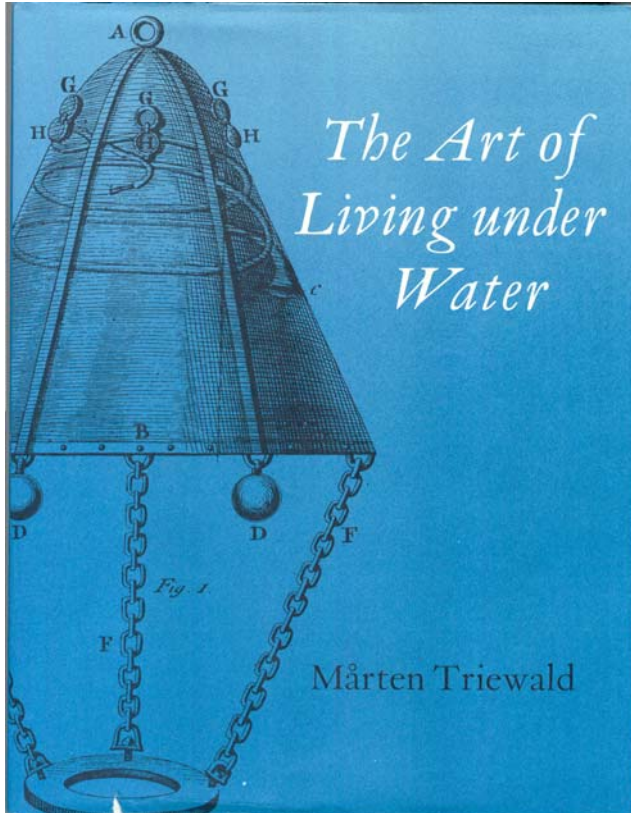
På fotot ser vi professor Hesser med hustru Rose vid födelsedagsuppvaktningen.

Ny bok

I samband med sitt årsmöte i Kingston upon Hull i oktober presenterade Historical Diving Society sitt senaste bokverk. Detta år hedras den svenske dykaren och vetenskapsmannen Mårten Triewald med en översättning av hans "Om konsten att lefa under vatn". I arbetet har Lars Gustafsson deltagit och Bo Cassel medverkade i utformningen av förordet. Boken finns att beskåda på Dyktankhuset och vi planerar att ta hem ett antal för försäljning. Priset är i skrivande stund inte känt, men boken kan betraktas som ett "måste" för varje samlare av dykerilitteratur. Mer information om denna och andra böcker utgivna av HDS finns på

<http://www.thehds.com/publications/monographs.html#order> där boken kan beställas för £24,00 plus £ 4,50 i frakt.

*The Art of
Living
under Water*

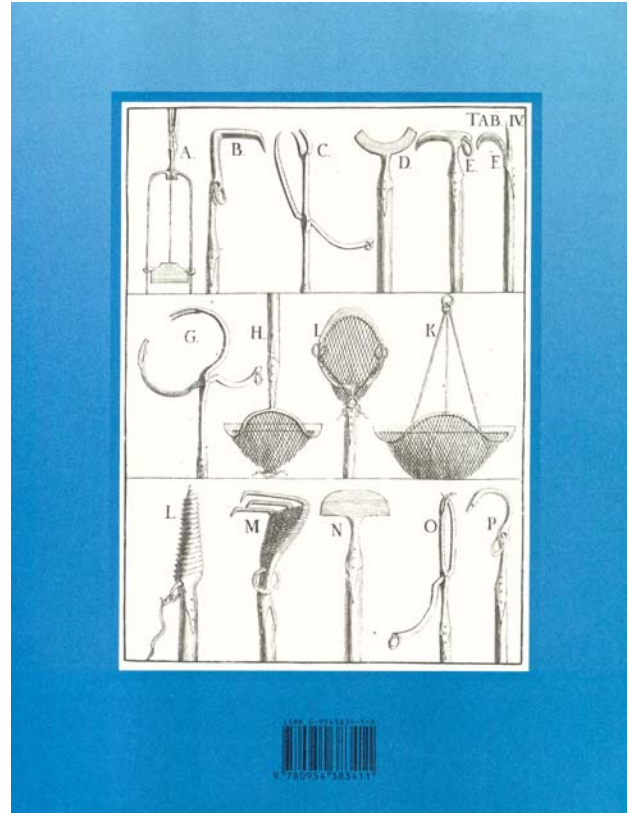
Originally written in Swedish in 1734 by

Mårten Triewald
Director of Mechanics & Fellow of the
Royal Societies of Science of England and Sweden

and now translated into English,
together with the *Use of the Art of Living under Water* (1741),
by C. J. L. Croft, Lars Gustafsson and Michael Kahan

With a life of the author, based on an essay
by the late Captain Bo Cassel (Royal Swedish Navy)
and an introduction & commentary
by Michael Fardell and Nigel Phillips

London:
Published by the Historical Diving Society
2004

SDHF i monter på båtmässan 2005.

Nedan finns lite bilder som visar hur vi fick vår publikmagnet Doppingen II på plats i monter.

Inför transporten av Doppingen demonterades 240 kg batterier, vilket gjorde båten lite lättare att hantera.

Väl ute ur huset var det en lätt match tack vare skicklig personal från Stockholmsmässans transportfirma.

Lars Gustafsson i färd med montering av foto från forskningsarbetet på 60-talet med undersökning av hörsel och tal hos dykare på stora djup, ett av de forskningsprojekt som drevs i Dyktankhuset av laborator John Adolfson (Se sid 13)

Lars Gustafsson och Björn Allerbring provsitter "myshörnan". Under mässans 10 dagar var det många som tog en kopp kaffe och berättade historier i lampans sken. Anmäl er redan nu om ni vill hjälpa till att medverka vid utställningen på nästa Dyk/båtmässa 2006.

Roger Pautsch, Doppingens förste pilot, poserar här framför Doppingen första utställningsdagen.

Tack alla som har hjälpt till att bemanna montern: Björn Allerbring, Steven Eriksson, Lars Gustafsson, Robert Hjalte, Göran Holmberg, Lars Hult, Åke Johansson, Owe Jonsson, Lennart Kattel, Joakim Löfquist, Bengt Nilsson, Bo Persson, Peo Svenljung, Per Westermark, Erik Åström

#

Flott utställning av historiska dykföremål vid dykmässa i Holland

Bilden, som är ett montage från tre bilder, visar den monter som "The Dutch working equipment group" eller i dagligt tal "The Dutch Diving Helmet" ställde ut på dykmässa i Holland i början av 2005. I montern fanns en komplett Siebe Gorman dykutrustning, tre DDH hjälmar för dykning på grunt vatten, en Bikkerhjälm samt Galeazzi, Dräger och Yokohamahjälmar. Drivande person för verksamheten är Kees de Jonge.

Denna inbjudan kom via e-post i april. Det är min förhoppning att vi skall kunna delta med egen klocka och en grupp från Sverige. Vi har identifierat två klockor av von Treileben design. Den ena tillverkad i samband med Vasalyftet i början av 60-talet och den andra tillverkad vid Kalmar Mekaniska Verkstad i samband med dykningarna på Kronan startade. Under sommaren 2005 skall vi undersöka vilken av klockorna som är mest lämpad för "Norgeprojektet". Under sommaren kommer också en projektansvarig att utses och i början av hösten vet vi om det blir möjligt att genomföra projektet. Om Du har något att bidra med, mindre skåp- eller lastbil som lastar 2 ton, arbetstid eller pengar är Du välkommen att höra av Dig till info@sdhf.se

Historical Diving Society Norway

Norsk dykkehistorisk forening
c/o NUI AS, Gravdalsveien 245
Postboks 23 Ytre Laksevåg, 5848 Bergen

Ancient bell diving seminar

to be held at
NUI (Norwegian Underwater Intervention) A.S.
in Bergen Norway
4th to 6th of November 2005.

The Norsk Dykkehistorisk Forening (HDS Norway) has recently completed work on a reproduction diving bell, according to the drawings in the Swede Mårten Triewald's book *Konsten at Lefwa Under Waten* (The Art of Living under Water), published in 1734. To commemorate this achievement and to further our knowledge of early bell diving we would like to invite you to a seminar.

Place and time: Norwegian Underwater Intervention A.S, Bergen, Norway 4-6th November 2005

Accommodation: Navy hotel "Briggen" at Haakonsværn or similar price category

OUTLINE PROGRAM:

Friday evening 4th of November from 19.00; HDS Norway 'get-together' in 'Briggen'

Saturday 5th:

- 0830-0900 Registration - Morning Coffee at Norwegian Underwater Intervention AS (NUI) at Gravdalsveien 245.
- 0900-0905 Vidar Fondevik chairman HDSN. Opening of the seminar
- 0905-0930 Dr. John Bevan HDS. Spalding the English C18th bell diver who did a lot of work on developing the diving bell. (Followed by 5 minutes for questions.)
- 0935-1000 Nigel Phillips HDS. Tools and implements used by bell divers. (Followed by 5 minutes for questions.)
- 1005-1030 Peter Dick HDS. Development of the diving bell in the C17th century. (Followed by 5 minutes for questions.)
- 1035-1100 Speaker from the Swedish Diving Historical Society. Early bell diving in Sweden. (Followed by 5 minutes for questions.)
- 1105-1200 More Presentations on Ancient Bell Diving, including discussions
- 1200-1300 Lunch
- 1300-1630 Practical Diving. Among other things attendees can try diving in the reproduction Triewald bell in the Norwegian Underwater Intervention A.S. pool
- More presentations or informal discussions among delegates / Afternoon Tea
- 1900 Informal dinner at ???

Sunday 6th:

- 0930-1230 Diving with the reproduction bell in NUI pool / more presentations/informal discussion among delegates
- 1200 Lunch and close of seminar

Call for further presentations:

If you are interested in presenting your ideas on how they dived or topics related to bell diving before approximately 1880 and afterwards have an interesting discussion then call us.

Some possible topics for presentations:

- history of ancient bell diving in different countries.
- did the divers leave the bell to work?
- CO₂ tolerance – a natural selector for ancient bell divers?
- videos or picture presentations of reconstructed ancient bell diving operations

Practical diving:

- Haley's concept (adopted by Triewaldt) for replenishing air to the bell will be tried
- Half the seminar delegates will have the change of diving the bell on Saturday afternoon, while the other half have informal discussions/follow more presentations, and vice versa on Sunday morning.
- Waders available – or bring your own personal diving-suit. Only your feet will get wet unless you leave the bell
- We require medical fitness for diving
- Depth in pool 3,5 meters

Diving safety according to Norwegian safety requirements.

- The bell atmosphere will be monitored during diving
- Stand by diver will be ready at surface
- TV-monitoring and communication in place

Prices:

We are trying to arrange a low budget seminar. Hotel paid by participants individually. Price for Bed and Breakfast. Norwegian Kroner (NOK) 300,- pr. night (approx.). Get together Friday, coffees and teas, lunch Saturday and Sunday and informal dinner (2 glasses of wine included) on Saturday evening NOK 600,-.

Preliminary registration (to be confirmed by 30th September 2005) to :

Historical Diving Society Norway, Attn.: Bjoern W. Kahrs, honorary secretary, c/o NUI AS, P.O Box 23 Ytre Laksevaag, N-5848 Bergen, Norway Or by e-mail to bwkahrs@online.no

Number of participants limited because of the practical diving and the venue. Visit our website at www.dykkehistorisk.no which will be updated with regular intervals up to the date of the seminar.

#

Såhär såg det ut när Bo Cassel använde en replik av en Treilebenklocka vid dykningar i samband med bärgningen av Vasa i början av 1960-talet. Åskådare i keps, strax bakom Cassel, är Per Edvin Fälting.

Nordiskt Dykkehistorisk möte i Larkollen

Under två hela dagar, från fredag em till söndag em, träffades 15 dykerihistoriska entusiaster hos Aud och Stein Paulsen i Larkollen, strax söder om Moss i Norge. Sverige representerades av Robert Graham, Lars Gustafsson och Hans Örnhagen. Anledningen att vi var i Larkollen var att Norsk Dykkehistorisk forening förlagt sin Nordisk Dykkehistorisk helg hos paret Paulsen för att göra det möjligt för oss att få se den enorma samling av gamla dykarprylar som Stein Paulsen byggt upp.

Samlingen, som baseras på den samling gamla dykeriföremål Sten ärvde av sin far, som drev ett dykeriföretag, är idag så stor att man behöver en särskild föreläsningssal och för det ändamålet har paret Paulsen köpt in ett gammalt missionshus. "Bedehuset" i Larkollen kommer att bli ett minne för livet för alla deltagare. Det är inte var dag man ser originalkartonger med oanvänd utrustning från Siebe Gorman. Omslaget av detta nummer av Signallinan illustrerar en sådan kartong som förevisas av Stein Paulsen under ett av hans föredrag.

Förutom världens presentationer innehöll programmet bland annat föredrag om "Teknisk dykning, dykning på Blücher m.m." av Bjørn Kjustad, "Om funnet av fregattene Schleswig og Lossen på Onsøy og Hvalerkysten" av Terje Olsen som också var vår värd vid besöket på Norsk Sjöfartsmuseum i Oslo på söndagen. Museets utställning av dykeriföremål var inte så stor men vi fick möjlighet att se magasinet och några unika föremål, bland annat hemgjorda UV-hus till film och stillkameror, en hjälm tillverkad för Ottestad andningssystem samt en tidig helmask med demandsystem. Bilden till höger visar Lars Gustafsson provande den unika helmasken

Under lördagen företogs en resa med färja över Osofjorden till Horten vars Marinemuseum specialvisades för gruppen. Som alla marinmuseer med självaktning så har man en ubåt stående på gården utanför museet. (Det är bara att hoppas att vårt arbete att få en Sjöormenbåt till Stockholm, när Singapore skall uppgradera sitt ubåtsvapen, kommer att lyckas, så att även Stockholm får en ubåt att ställa ut.)

Förutom alla historiska upplevelser så erbjöds god mat i riklig omfattning. På fredagen fick vi en utsökt fisksoppa och på lördagen erbjöds havets läckerheter i alla former. Allt serverat av Aud Paulsen i bönehuset mitt bland alla dykerihistoriska klenoder.

Svensk äldre dykeriutrustning representerades bland annat av denna Carlssonhjälm med tillhörande 1-cylinderpump.

Bilderna kommer inte till sin rätt i detta svartvita skick men på hemsidan finns bilderna i färg. Det är vår förhoppning att vi senare skall kunna lägga upp en fil med sorterade bilder inklusive förklarande text på vår hemsida. Titta in på www.sdhf.se emellanåt så upptäcker ni när vi lagt in bildfilen från Larkollen.

(Samtliga foto: Hans Örnham)

Den som vill kombinera semester och dykerihistoria kan resa till:

The 2nd Kalymnos Diving Festival, 4-11 September, 2005

Information om turism och Kalymnos finns på www.kalymnos-isl.gr and www.kalymnos-isl.gr/diving eller telefon till Municipal Tourist Organisation, tel/fax (0030) 22430 59056, e-mail jckalymn@ath.forthnet.gr

Vår hedersmedlem Bengt Börjesson är inbjuden som hedersgäst för att visa sin film om Svampdykarna. Sverige har flera kopplingar till Kalymnos och i slutet av 60-talet donerades sjukvårdsutrustning till en klinik för invalidiserade svampdykare på ön. Om ni åker dit vore det intressant om ni kunde ta några fotografier och försökte dokumentera något av ”svenskkontaktarna” på Kalymnos.

Den följande texten som vi fått från organisationskommittén beskriver förra mötet som genomfördes 2004. Vid detta möte var temat dykerihistoria och representanter för Historical Diving Society var på plats.

The 1st Kalymnos Diving Festival

Sponge Diving

For the festival, experienced divers accompanied working sponge fishermen on their painted caiques to both wild sponge beds and ‘farms’ for sponge cultivation. They dived either with scuba or joined by umbilical to a surface air supply or hookah diver, a method known in Greek as ‘nargile’. “I’ve never seen anyone dart around at such speed underwater - and he said he was going slowly!” said one scuba expert of sponge diver, Pandelis Georgantis. Other sponge divers demonstrated breath-hold diving with a ‘bellstone’ – used to speed and steer their descent – and the wearing of the helmet suit, known locally as ‘skafandro’ – literally ‘man as boat’. Kalymnian divers proved themselves so at home in the sea they were dubbed by visitors ‘man as fish’.

Free Diving

Free-dive champion Danae Varveri, who inspired the feature film *The Free Diver*, paid tribute to Kalymnos sponge divers by choosing the festival to attempt a new world record. "It's important to have a cause and this has long been her dream," explained her trainer, Nikolas Trikilis, himself a Kalymnian born doctor. Other free dive athletes tried Australian Paul Murray's exhale-and-dive method, along with DRUMS, a unique digital diver monitoring system. A brand new contest category was also introduced in Kalymnos for the first time in the world - diving with a bellstone (called "skandalopetra") in the style of the sponge divers of ancient times.

The sunken city

For a few lucky visitors, the piece de resistance of the Kalymnos experience was the plunge to an ancient sunken city – the first ever by sport divers. The city of Potha was swallowed by the ocean in the 5th century, after a huge earthquake which created the separate islet of Telendos. In choppy seas, the visitors set sail on sponge caiques, guided by professional divers until they reached the right spot. "A really exciting dive!" exclaimed Steve Weinman from Britain. "I saw the bricks of walls about a metre high and picked out the shape of a building."

On land

Kalymnians have always prized culture and an exhibition of paintings, sculpture, photographs and books, mainly by local artists, was devoted to the traditions of sponge diving, while a mini trade fair showed fishing and diving equipment brought up to date. Founder of the Nautical Museum, Nikolas Papazoglou, gave a talk on the development of sponge diving methods and visitors explored the shipyard, where wooden boats are still constructed in the same way and place as in the time of Homer.

People

Kalymnos Mayor George Roussos, Director of Tourism Katerina Klonaris and committee member Nikolas Reisis were among key figures behind the 1st Kalymnos Diving Festival. Special guests included members of the British Historical Diving Society, including diver and author Reg Vallintine; Steve Weinman, managing editor of the UK's Diver magazine; Irmeli Wallin, regional manager for PADI; Mr Fakhri Sanussi Layas, Deputy Ambassador for Libya in Greece and Katerina Delaporta, director of the Greek Marine Archaeology service. At the farewell lunch, awards were given to many who made the festival such a success.

Diving in Kalymnos, the Sponge Divers' Island

by Faith Warn

The first annual Kalymnos Diving Festival, held in September 2004, saw tours, exhibitions and cultural events on land and just about every form of diving at sea, including the search for wrecks and a sunken city.

A week-long event with international visitor support is an ambitious undertaking for a small,

rocky outcrop in the Aegean - but Kalymnos is no ordinary Greek island. For centuries, its culture and people have been immersed in diving and the sea through their quest for Kalymnian Gold – the sponge. A hundred years ago their brave divers dominated Mediterranean waters while their wealthy merchants controlled world markets. Now, this proud island race maintains its traditions – but the glory days of the sponge trade are over.

With one eye on the island's history and the other on its peoples' survival, the Kalymnos Mayor, Municipal Tourist Organisation and Festival Committee are focusing on diving tourism. Already they have persuaded the Greek government to release some 12 kilometres of new coastal waters for scuba exploration and to fund a marine conservation park in a sheltered area of natural beauty.

In crystal clear, mild waters, qualified scuba divers made two different dives each day of the festival. At Liani Punda they saw several dramatic wrecks of fishing boats and at Saint George a pre-WWII steel cargo ship of about 2,000 tonnes which lies at 5 to 30 metres against a cliff face. They also explored spectacular caverns with brilliantly coloured plants and algae and spotted parrot fish, grouper, moray eels, starfish, octopus, lobster – and, of course, sponges. Would-be divers enjoyed free Discover Scuba lessons from local instructors. “The standard of professionalism and equipment is very high”, remarked Dr John Bevan, chairman of the UK Historical Diving Society.

Visitors from Greece, Britain, Turkey, Libya, France, Australia, the USA and other countries exchanged knowledge and expertise with Kalymnos divers, boat builders, historians, painters, sculptors and even medical staff at the local hospital's state of the art decompression chamber. They also saw sponge processing workshops and three museums devoted to sponge diving, folklore and the sea and sampled typical local dishes such as lamb stuffed with rice.

Current sponge diving methods may seem adventurous to outsiders. In the past, when the helmet suit was used with insufficient decompression, they often proved deadly. The image of a bends-stricken diver who insists on performing the 'sponge diver's dance' with his comrades is electrifying. The theme was also taken up in film at the festival, with a screening by the Kalymnos Cinema Club of *'The Sponge Divers' Dance'*, an award-winning documentary by Vassilis Vassiliadis.

With its dramatic mountain scenery, a buzzing, picturesque port, quiet coastal villages, clean beaches and plentiful accommodation at reasonable cost, Kalymnos already offers visitors in the know a warm welcome. Soon, it could be a hot destination, an icon of diving adventure. As they boarded the ferry for their journey home, most festival visitors swore to return, some bringing their families with them. “Kalymnians are big-hearted people with a tragic history,” said one. “This week has given me much more than good diving.”

#

Vi tackar våra sponsormedlemmar:

Hyperbaric Treatment Technology

Hagelvädersgatan 5 • SE-418 34 Göteborg, Sweden • Tel +46 (0)31 54 98 00 • Fax +46 (0)31 54 98 10 • E-mail: info@htt.necton.se

SJÖHISTORISKA MUSEET

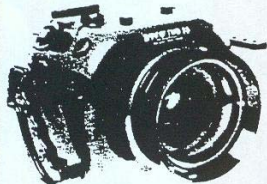
ÖPPET DAGLIGEN KL 10-17

Telefon/fax: 08/ 519 549 00, fax 08/ 519 549 49.
Informationstelefonsvare: 08- 519 549 70

www.sshm.se/sjohistoriska

DYFO SUB 35 Kamerafodral

För alla 35 mm systemkameror.
Även många med motor, winder och sportsökare.
Alla objektiv passar. — Ett riktigt proffshus till bra pris!

DYFO SYSTEMS

UNDERVATTENS- FOTOUTRUSTNING

Du tänker väl inte köpa blytt per kilo!
— Nej! Välj **DYFO SL 32**.
Den kompakta blytten med de små fantastiska egenskaperna som med kraft lyser ut konkurrenterna. Blytt-huvudet väger endast 340 g! DYFO SL 32 passar alla kamerafodral och Nikonos. Tal att jämföras med vad som helst, t.o.m. priset!

Vi har även armar och tillbehör. Hör med Din dykbutik, eller direkt med oss för broschyrer, priser m.m!

DYFO COM SUPER och DYFO MINI COM

Tva förstklassiga dyk-telefonssystem av absolut dñftsäkraste typ för en eller flera dykare. Passar AGA, Technisub m.fl.
— Manga special-egenskaper och servicefri funktion ger bästa totalekonomi - säger nöjda användare!

DYFO SYSTEMS AB

Övre Äsvägen 3, 439 37 Onsala, Sverige. ☎ +46 (0)300 26357

INTERSPIRO

Box 10060 S-181 10 LIDINGÖ, SWEDEN
Tel: (+46) 8 636 51 00
Fax: (+46) 8 765 48 53

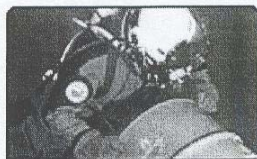
There is a Viking suit for every need

Our suits have a history going back five decades. Skillful chemists and product experts have continuously worked to improve our suit in all ways. The basic concept is the same. Why? Because it works. We have always focused on quality. Our customers appreciate that and come back. We have seen many changes during the years, new applications and new materials coming and going. Serious divers return to Viking rubber suits year after year. For them Viking is a good investment and makes diving-life simple.

Trelleborg Viking 0411-679 40

www.trelleborg.com/protective

SVENSKA SPORTDYKARFÖRBUNDET

Idrottens Hus, 123 87 Farsta, tel 08-605 63 75, fax 08-605 63 72

RATTAR, SPÅKAR OCH VRED ABSOLUT FÖRBUDNA

Vår idé är enkel, du koncentrerar dig på upplevelsen så ser vi till att utrustningen fungerar - utan din inblandning.

Xstream Dive exempelvis har inte en enda ratt eller spåk som du skall vrida på för att den skall fungera. Optimal funktion oavsett djup är inbyggt redan från början - varför krångla till det?

Framtida evenemang:

Skeppsholmdagen 11 september

Aktiviteten sammanfaller i år med:

Kulturhusens dag 11 september

Dyktankhuset är anmält och vi behöver bemanning för att hålla huset öppet under Kulturhusens dag. Texten nedan är hämtad från Riksantikvarieämbetets hemsida www.raa.se/khusdag där ni kan läsa mer om evenemanget.

Sjöfarten och alla dess binäringar har genomgått enorma förändringar under hela 1900-talet. Idag transporterar sjöfarten större varumängder och passagerare än någonsin tidigare och sjöfartens betydelse för samhällsekonomin har ökat. Men trots detta är sjöfarten mer osynlig än tidigare. Hamnar har flyttat ut från stadskärnorna, huvuddelen av varven har upphört med sin verksamhet och oavsett de ökade passagerarmängderna sker de flesta resor idag med andra transportslag. En sådan förändring visar sig självklart i de kvarvarande miljöerna.

Behovet av bostäder i kombination med »sjönära läge« gör att hamn- och varvsområden i rask takt tas i anspråk för helt andra syften än sjöfartens. Utveckling ska ske och kommer att ske. Men när områden förändras finns det mycket att vinna på att ta tillvara de historiska miljöerna. Detta vill Riksantikvarieämbetet och Statens maritima museer fästa uppmärksamheten på och därför har Kulturhusens dag i år temat »Sjöfartens miljöer«.

Vi välkomnar alla intresserade att medverka söndagen den 11 september 2005. Sjöfartsintresserade, föreningar, varv, hamnar och andra, längs hela kusten och långt in i landet, kan medverka med hamnens dag, öppet skepp, guide turer, båtfärder och annat som ryms inom temat. Berätta om sjöfartsnäringen förr och nu och visa dess betydelse genom historien men också vikten av att värna, utveckla och dra nytta av den maritima kulturmiljön för framtiden.

Välkommen att vara med. Tillsammans kan vi göra Kulturhusens dag till en manifestation för sjöfarten och dess historia.

Inger Liliequist, Riksantikvarie, Riksantikvarieämbetet, Keith Wijkander, Överintendent, Statens Maritima Museer

#

Höstmöte 8:e oktober på Dyktankhuset under planering

”Svenska miniubåtar”

Vik dagen och kvällen för ett spännande tema. Storleksmässigt handlar det om ubåtar från URF till Doppingen. Detaljerat program kommer senare. Har Du egna erfarenheter så hör av Dig till hans@ornhagen.se eller 0732 503935. Du kanske kan bidra till programmet.

Håll uppsikt på hemsidan www.sdhf.se

#

Julmöte vid Untrans Kraftverk under planering

Nagamon Andersson planerar nu för ett SDHF julmöte med föredrag om tungdykning vid kraftverk. Platsen blir Untrans Kraftverk några mil uppströms Älvkarleby i Dalälven. Enligt de preliminära planerna skall vi, någon av de första helgerna i december, få föredrag, julbord och för de som önskar även övernattnings. Vi skall försöka hålla kostnaden på en rimlig nivå. Håll uppsikt över hemsidan. Info ges också via e-brevförmedlat Nyhetsbrev samt en kallelse per post i oktober.